

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
valstybės kontrolieriaus
2021 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. VE-8

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽINTAMI

VALSTYBĖS KONTROLĖS 2021 M. VEIKLOS PLANAS

Esame nepriklausoma, Seimui atskaitinga aukščiausioji valstybinio audito institucija, kurios misija – padėti valstybei išmintingai valdyti jos finansus ir turtą. Didžiausios naudos piliečiams siekiame stiprindami viešojo sektoriaus subjektų atskaitingumą, jų veiklos skaidrumą ir efektyvumą, prisidedami prie parlamentinės kontrolės vykdymo, audito sistemos šalyje stiprinimo bei skatindami įrodymais grįstą visuomenės informavimą apie viešojo sektoriaus organizacijų veiklą.

2021 m. Valstybės kontrolės veiklos planą sudarėme taip, kad įgyvendintume visas įstatymais ir kitais teisės aktais mums pavestas trijų nepriklausomų institucijų funkcijas – valstybinio audito, Europos Sąjungos investicijų audito ir biudžeto politikos kontrolės – ir pasiūlytume aktualiausių, ilgai besitęsiančių, sisteminių ir didelei visuomenės daliai aktualių viešojo sektoriaus problemų sprendimus.

Be visų turimų įsipareigojimų ir pasiryžimo spręsti ilgalaikes viešojo sektoriaus problemas, kurių aktualumą šiandieninės gyvenimo sąlygos tik paryškino, didelę dalį savo planų ir turimų išteklių skirsime padėti valstybei kovoti su COVID-19 ligos sukeltos

pandemijos pasekmėmis. Situacija šalyje ir pasaulyje pakeitė ne tik kiekvieno mūsų komandos nario kaip piliečio gyvenimą, bet ir visos institucijos, kaip sprendimų viešajame sektoriuje vertinimą ekstremaliomis sąlygomis atliekančios organizacijos, veiklą ir tikslus.

Aukščiausiosios audito institucijos vaidmuo tapo dar svarbesnis reaguojant į ekstremaliosios situacijos suvaldymo mechanizmus, išlaikant viešųjų finansų valdymo drausmę ir užtikrinant skaidrumą bei atskaitomybę. Kita vertus, jaučiame didžiulę atsakomybę, siekdami subalansuoti pandemijos valdymo priemonių taikymo ir jų vertinimo galimybes, kad audito procedūros priešakinėse linijose dirbančioms institucijoms kurtų kuo didesnę naudą, neatitraukdamos jų nuo svarbių sprendimų priėmimo. Todėl suplanavome daugiau greitų vertinimų, sudarėme nuolat veikiančią grupę, kurios uždavinys – stebėti Vyriausybės sprendimus kovojant su COVID-19 ligos sukeltomis pasekmėmis, kaupti užsienio patirtį ir dalyvauti bendrose aukščiausiųjų audito institucijų iniciatyvose, pandemijos pasekmes vertinant tarptautiniu lygiu. Suplanavome ne vieną auditą ir vertinimą, kurių rezultatai pateiks nepriklausomą, įrodymais grįstą informaciją apie sprendimų, kovojant su COVID-19 ligos pasekmėmis, efektyvumą. Net ir atliekant tuos auditus, kurie tiesiogiai nebus susiję su COVID-19 tema, vertinimų apimtimi bus siekiama atsižvelgti į šios ligos sukeltas pasekmes atskiroms viešojo sektoriaus sritims ir jose egzistuojančioms problemoms.

Planuojame 2021 m. baigti 35 produktus ir pradėti 24 naujus. Kiekvieno iš atliktų darbų rezultatus pristatysime viešai ir pateiksime parlamentinei kontrolei atlikti. Esame pasiruošę aktyviai bendrauti ir bendradarbiauti su audituojamais subjektais, nevyriausybėmis organizacijomis, suinteresuotomis viešojo sektoriaus institucijomis, kad visos įrodymais grįstos audito išvados ir rekomendacijos būtų išgirstos ir tinkamai suprastos. Savo veiklos plano aktualumą patikrinsime metų viduryje, tačiau esame pasirengę koreguoti suplanuotus darbus ir visus metus, jei matysime, kad situacijai pasikeitus neplanuota tema tapo aktualesnė už jau įtrauktas į veiklos planą.

Mindaugas Macijauskas

Valstybės kontrolierius

I. SKYRIUS

PRIORITETINĖS KRYPTYS IR STEBIMOS RIZIKOS

Aukščiausiosios audito institucijos misija ir taikomi profesiniai standartai skatina instituciją įžvelgti viešojo sektoriaus problemas, susitelkti į jų vertinimą ir pateikti siūlymus, kaip jas spręsti, todėl audito praktika privalo būti kryptinga. Sukaupia ir valdoma informacija apie viešąjį sektorių, nuolatinė pokyčių jame stebėseną, aktyvus bendravimas ir bendradarbiavimas su viešojo sektoriaus institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, akademinė bendruomenė leidžia mums įvardyti veiklos kryptis, reikalaujančias esminių pokyčių šalyje, ir į tai orientuoti valdomus ribotus išteklius.

Sudarydami 2021 m. veiklos planą orientavomės į:

- 2021 m. veiklos planui sudaryti pasirinktas prioritetines veiklos kryptis: ekonomikos skatinimo priemonės, įrodymais grįstą valdymą ir saugią aplinką bei sveiką visuomenę, kurios yra institucijos 2021–2025 m. prioritetinių veiklos kryptių dalis;
- kovos su COVID-19 ligos sukeltos pandemijos pasekmėmis vertinimą. Kad būtų patogiau, auditai ir vertinimai, kurių metu bus nagrinėjamos priemonės kovai su COVID-19 sukelta pandemija, veiklos plane pažymėti atskiru ženklu.

Daugiau nei pusė (68 proc.) 2021 m. pradedamų veiklos auditų ir vertinimų orientuoti į problemų prioritetinėse kryptyse nagrinėjimą.

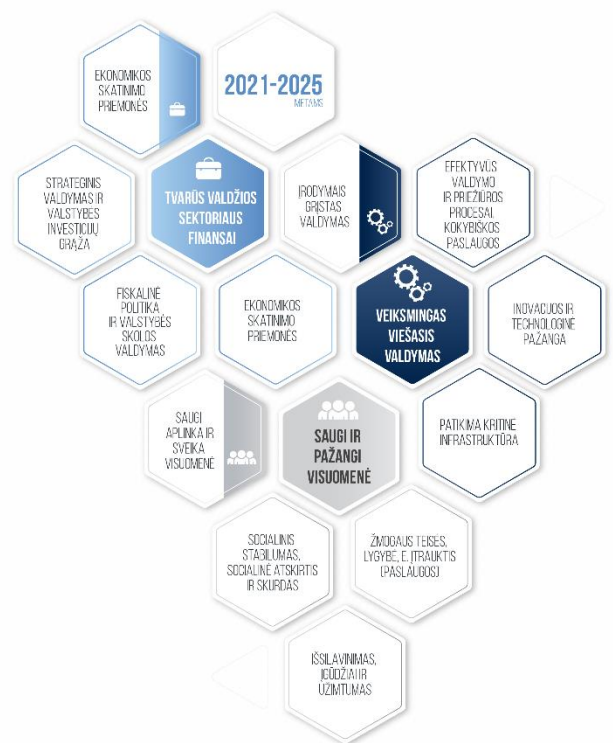
2021 m. suplanavome auditus ir vertinimus, kurių metu tiesiogiai nagrinėsime COVID-19 sukeltos pandemijos pasekmes ir jų valdymo priemones:

- kovo mėnesį planuojame pradėti vertinimą, kurio metu analizuosime COVID-19 pasekmių psichikos sveikatai mažinimo priemones;
- balandžio mėnesį pradėsime sveikatos priežiūros tvarumo užtikrinimo, esant ekstremaliosioms situacijoms, veiklos auditą, kurio metu vertinsime, ko trūksta ir kas turėtų būti padaryta, kad, esant ekstremaliajai situacijai (šalyje, regione, savivaldybėje), sveikatos priežiūros paslaugų teikimas ne tik nesutriktų, bet ir atlieptų kylančius iššūkius;
- birželio mėnesį planuojame baigti auditą „Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių mažinimo priemonių plano tikslo „padėti verslui išsaugoti likvidumą“ priemonių įgyvendinimo teisėtumas“.

Svarbu pažymėti, kad suplanuoti auditai ir vertinimai, net ir neturintys tiesioginės COVID žymos savo objekte, labai glaudžiai siejasi su šių dienų situacijos padiktuotomis problemomis viešajame sektoriuje. Iš 2021 m. veiklos plane numatytų 44 auditų ir vertinimų, atlikdami net 22 iš jų, skirtingomis apimtimis planuojame vertinti viešojo sektoriaus institucijų veiksmus, reaguojant į COVID-19 ligos sukeltos pandemijos pasekmes. Keletas iš jų:

- **Institucijų pasirengimo reaguoti į ekstremaliasias situacijas veiklos auditas**, kurio metu analizuosime, kaip institucijos planuoja ir vykdo prevencines priemones, valdo pasirengimą efektyviai reaguoti į ekstremalius įvykius ir užtikrina, kad taikomos priemonės efektyviai suvaldytų situaciją, taip sumažinant pavojų žmonių gyvybei, sveikatai ir turtui;
- **Tarptautinės finansinės paramos valdymo auditas**, kurio metu vertinsime tarptautinės finansinės paramos planavimo sistemą Lietuvoje, jos koordinavimą, pasiektų rezultatų stebėseną ir vertinimą nacionaliniu lygiu, Europos Sąjungos priemonių, skirtų sušvelninti neigiamas COVID-19 pandemijos pasekmes, lėšų panaudojimą;
- **Užimtumo tarnybos veiklos efektyvumo auditas**, kurio metu vertinsime, ar tarnyba veiklos organizavimą, darbo procesus orientuoja į paslaugų prieinamumo ir kokybės užimtumo priemonių efektyvumo didinimą, besikeičiančius darbo rinkos poreikius, į greitą ir tvarų įdarbinimą remiantis darbo rinkos analize, pažangių, lanksčių, veiksmingų metodų diegimą, prisitaikant prie naujos, pandemijos krizės paveiktos darbo rinkos

PRIORITETINĖS VEIKLOS KRYPTYS

situacijos. Vertinsime, ar tarnyba užtikrino darbdaviams subsidijų prastovų laikotarpiu ir po prastovų mokėjimą, kaip numatyta Užimtumo įstatyme, taikomų priemonių darbo vietoms išlaikyti taiklumą ir rezultatyvumą;

- **Oficialiosios statistikos tvarkymo veiklos auditas**, kurio metu vertinsime, ar esama Lietuvos oficialiosios statistikos sistema veikia efektyviai, ar jos plėtra atitinka valstybės ir visuomenės poreikius, o oficialiosios statistikos duomenys yra patikimi, objektyvūs, kokybiški ir sudaro prielaidas priimti duomenimis grįstus valdymo sprendimus.

Vykdydami 2021 m. veiklos planą esame pasiruošę, atsiradus neteisėto ir neefektyvaus valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo rizikai, koreguoti savo suplanuotus darbus. Nuolatinė viešojo sektoriaus stebėseną jau šiandien mums leidžia įvardyti sritis, kurių netinkamas valdymas gali lemti neigiamas pasekmes, todėl, be į 2021 m. veiklos planą įtrauktų auditų ir vertinimų, norime atkreipti Jūsų dėmesį į:

- **Vaistų politika.** Konkurencijos stoka farmacijos sektoriuje, nepakankamas generinių ir biopanašių vaistų vartojimas, nepakankamas inovatyvių vaistų prieinamumas ir netinkamai vykdoma vaistų politika lemia dideles gyventojų išlaidas vaistams įsigyti.
- **Greitosios medicinos pagalbos paslaugų organizavimas.** Didelė greitosios medicinos pagalbos įstaigų valdymo decentralizacija ir paslaugų teikimas savivaldybių teritoriniu principu, sistemingo greitosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo koordinavimo ir metodinio vadovavimo trūkumai užkerta kelią efektyviai visos tarnybos veiklai, valdymui, išteklių naudojimui.
- **Nacionalinis energetikos ir klimato srities veiksmų planas.** Iki 2030 m. Lietuva turi įgyvendinti Europos Sąjungos klimato kaitos mažinimo tikslus, kuriems pasiekti planuojama 70 skirtingų priemonių ir apie 14 mlrd. Eur. Neužtikrinus tinkamo priemonių įgyvendinimo numatytu laiku, nebus įgyvendinti įsipareigojimai Europos Sąjungai.
- **Komunalinių atliekų tvarkymas.** Komunalinės atliekos, kurios sudaro apie 25 proc. visų Lietuvoje susidarančių atliekų kiekio, ne visada tvarkomos atsižvelgiant į atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumą, nes didelė dalis surinktų komunalinių atliekų vis dar šalinama sąvartyne.
- **Elektros energijos gamybos ir skirstymo infrastruktūra.** Valstybės, gyventojų ir verslo energetikos poreikių užtikrinimas, vienas pagrindinių nacionalinės energetikos tikslų, kuriems tinkamai įgyvendinti svarbu valdyti rizikas, sietinas su tvaria elektros energijos skirstomųjų tinklų plėtra, racionalių elektros generacijos pajėgumų valdymu ir investicijų į infrastruktūrą pritraukimu.
- **Atviri duomenys.** Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) tyrimo duomenimis, Lietuva 2019 m. įvertinta kaip mažiausiai duomenų atvėrimo srityje pažengusi EBPO valstybė, esanti 32 vietoje. Neišspręstos sklandų duomenų atvėrimo procesą lemiančios problemos, susijusios su nepakankamu atvirų duomenų politikos formavimu ir įgyvendinimu, teisiniu reguliavimu, institucijų pasirengimu atverti turimus duomenis bei žemu kaupiamų duomenų brandos lygiu, neskatina panaudoti valstybės sukauptus duomenis kuriant didžiausią ekonominę grąžą valstybei.
- **Įslaptintų pirkimų rizikos ir jų valdymas.** Dėl nepakankamos įslaptintų pirkimų priežiūros ir kontrolės, vykdant pirkimus, gali būti nesilaikoma lygiateisiškumo, proporcingumo ir skaidrumo principų ir neužtikrintas racionalus valstybės biudžeto lėšų panaudojimas. Auditą šia tema atlikome įgyvendindami 2020 m. veiklos planą, tačiau dėl šalyje įvesto karantino ribojimų ir galimybių atlikti audito procedūras nebuvimo jį nutraukėme. Šią sritį stebime toliau ir, susidarius palankioms sąlygoms, svarstysime galimybę atnaujinti audito procedūras.
- **Nemokumo politikos formavimas ir įgyvendinimas.** Lietuvoje, palyginti su kitomis šalimis, ilgesnė bankroto procesų trukmė ir didesnė kaina, mažesnė ir grąža – tai rodo šalies atsilikimą pagal „Doing Business“ nemokumo sprendimo indeksą. Nemokumo proceso efektyvumo svarba tampa dar aktualesnė dėl COVID-19 sukeltos pandemijos, kuri didina bankrotų skaičiaus šuolio riziką.
- **Neformalus vaikų švietimas.** Neformalus vaikų švietimas nevienodai prieinamas visiems mokiniams, nepriklausomai nuo to, kur jie gyvena, turi ar neturi specialiųjų ugdymosi poreikių. Šio švietimo kokybės užtikrinimo sistema nesukurta, nepakankama siūlomų veiklų įvairovė. Padėtį apsunkino dėl COVID-19 pandemijos įvestas karantinas, nes dar labiau sumažino švietimo prieinamumą, ypač atskirties vaikams.
- **Lyčių lygybės priemonių diegimas.** Lietuvos situacija lyčių lygybės srityje blogėja. Įgyvendinamos Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 m. programos priemonės neduoda teigiamo rezultato. Viešojo ir privataus sektoriaus darbdaviai jas diegia formaliai. Politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų funkcijos ir atsakomybės neaiškios. Trūksta dėmesio lygybės užtikrinimui rengiant nacionalinius ir savivaldos lygmens strateginius dokumentus, nėra tinkamos darbdavių priežiūros.
- **Kultūros paveldo apsauga.** Rizikuojame prarasti vertingiausias kultūros paveldo vertybes, nes valstybei trūksta lėšų tinkamai jas prižiūrėti, o efektyvios paskatų sistemos privačioms investicijoms pritraukti nėra. Planuota paveldosaugos sistemos pertvarka neįvyko.
- **Nuotolinis darbas viešajame sektoriuje.** Dėl COVID-19 pandemijos įvesto karantino paskatintas nuotolinio darbo organizavimas viešajame sektoriuje nėra sklandus dėl nepakankamo darbuotojų aprūpinimo tinkama

įranga. Nuotolinio darbo funkcijoms naudojama nepakankamai saugi įranga kelia riziką informacijos saugumui, sklandžiam organizacijų tarpusavio bendradarbiavimui.

Visus metus stebėdami pokyčius šiose srityje ir pasikeitus aplinkybėms būsime pasiruošę peržiūrėti 2021 m. veiklos planą ir svarstyti galimybę įtraukti į jį naujus auditus ar vertinimus, kad galėtume kurti didžiausią pridėtinę vertę visuomenei ir inicijuoti šiuo metu svarbiausius viešojo sektoriaus pokyčius.

II. SKYRIUS

VALSTYBINIO AUDITO PROGRAMA

PIRMASIS SKIRSNIS

FINANSINIAI (TEISĖTUMO) AUDITAI

Kiekvienais metais įvertiname, ar metiniuose (konsoliduotųjų) finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nėra reikšmingų iškraipymų, o lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Atliekame finansinius (teisėtumo) metinių ataskaitų rinkinių, dėl kurių teisės aktų nustatyta tvarka privalome pateikti audito išvadą ir ataskaitą, auditus. Teisės aktais pavesti atlikti valstybiniai auditai atliekami kiekvienais metais.

Atsižvelgdami į rizikas COVID-19 sukeltų pasekmių mažinimo srityje, 2021 m. planuojame pristatyti valstybės biudžeto lėšų, skirtų verslo likvidumui išsaugoti, panaudojimo teisėtumo audito rezultatus. 2021 m. pirmą kartą planuojame pristatyti ir Pensijų anuitetų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo finansinio (teisėtumo) audito rezultatus.

2021 m. planuojami baigti auditai, kurių metu vertiname 2020 m. ataskaitinį laikotarpį

1 lentelė

Audito objektas
1. Nacionalinis finansinių ataskaitų rinkinys ir valstybės skola.
2. Valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai.
3. Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
4. Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
5. Garantinio fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
6. Rezervinio (stabilizavimo) fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
7. Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
8. VŠĮ Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondui skirtų valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
9. Pensijų anuitetų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
10. Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių mažinimo priemonių plano tikslo „padėti verslui išsaugoti likvidumą“ priemonių įgyvendinimo teisėtumas.

2022 m. planuojami baigti auditai, kurių metu vertiname 2021 m. ataskaitinį laikotarpį

2 lentelė

Audito objektas
1. Nacionalinis finansinių ataskaitų rinkinys ir valstybės skola.
2. Valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
3. Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
4. Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
5. Garantinio fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
6. Rezervinio (stabilizavimo) fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
7. Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.
8. VŠĮ Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondui skirtų valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas
9. Pensijų anuitetų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Detaliau valstybinio audito objektai aprašyti [1 priede](#).

ANTRASIS SKIRSNIS VEIKLOS AUDITAI

Veiklos auditai į valstybinio audito programą įtraukiami atsižvelgus į jų metu nagrinėjamų problemų svarbą valstybės strateginių tikslų pasiekimui, įvertinus rizikos mastą valdomų lėšų ir turto dydžiui, įsiklausius į Seimo komitetų ir kitų viešojo sektoriaus institucijų, nevyriausybinių organizacijų rekomendacijas, atsižvelgus į stebimų problemų aktualumą ir galimybę išnagrinėti audito metodais. Auditų metu gali būti vertinama vienos ar kelių institucijų veikla, tam tikros institucijos (-ų) veiklos dalys ar vykdomos programos ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo principais. Kiekvieno audito metu siekiama atskleisti veiklos tobulinimo galimybes.

2021 m. planuojami baigti auditai

3 lentelė

Audito objektas	Sritis
1. Ignalinos atominės elektrinės uždarymo procesas	Energetika
2. Registrų centro informacinių išteklių tvarkymas	Informacinių išteklių valdymas
3. Aukšto meistriškumo sporto valdymas	Kūno kultūra ir sportas
4. Slaugos ir socialinės paslaugos senyvo amžiaus asmenims 	Socialinė apsauga ir darbas
5. Užimtumo tarnybos veiklos efektyvumas 	
6. Studijų kokybės užtikrinimas aukštosiose mokyklose 	Švietimas
7. Notarų taikomi įkainiai	Teisingumas
8. Tarptautinės finansinės paramos valdymas 	Valstybės turto ir finansų valdymas
9. Valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių ir viešųjų įstaigų valdysena 	Valstybės ūkis ir rinkos kontrolė
10. Policijos vykdoma nusikaltimų prevencija ir tyrimas 	Vidaus reikalai
11. Priešgaisrinių pajėgų veikla mažinant gaisrų skaičių ir jų padarytus nuostolius	

2022 m. planuojami baigti auditai

4 lentelė

Audito objektas	Sritis
1. Lietuvos miškų išteklių naudojimas 	Aplinkos apsauga
2. Gamtinės aplinkos būklės vertinimas 	
3. Kibernetinio saugumo užtikrinimas Lietuvoje	Informacinių išteklių valdymas
4. Vaiko teisių apsauga ir globa 	Socialinė apsauga ir darbas
5. Sveikatos priežiūros tvarumo užtikrinimas esant ekstremaliosioms situacijoms 	Sveikatos apsauga
6. Klaipėdos jūrų uosto infrastruktūros valdymas	Transportas ir komunikacijos
7. Oficialiosios statistikos tvarkymas 	Valstybės turto ir finansų valdymas
8. Buhalterinės apskaitos tvarkymo ir personalo administravimo funkcijų centralizavimas	Viešasis valdymas
9. Institucijų pasirengimas reaguoti į ekstremaliąsias situacijas 	Vidaus reikalai

Detaliau valstybinio audito objektai aprašyti [2 priede](#).

III. SKYRIUS

EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ AUDITAI

Kiekvienais metais atliekame auditus, vykdydami 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų (Sanglaudos, Europos regioninės plėtros ir Europos socialinio fondų) investicijų audito institucijos funkcijas.

Institucijos veiklos plane numatyti trys auditai, kurių metu vertinsime Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programai įgyvendinti sukurta valdymo ir kontrolės sistemą, ataskaitiniu laikotarpiu Europos Komisijai deklaruotas išlaidas ir Europos Komisijai teikiamas metines sąskaitas (finansinius metus apibendrinančią informaciją). Pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą, audito objektas gali apimti šias sritis¹:

- Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas;
- Informacinės visuomenės skatinimas;
- Smulčiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas;
- Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas;
- Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos;
- Darniojo transporto pagrindinių tinklų infrastruktūros skatinimas;
- Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas;
- Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu;
- Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas;
- Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas;
- Techninė parama veiksmų programai administruoti;
- Techninė parama, skirta informuoti apie veiksmų programą ir jai vertinti.

COVID-19 pandemijos metu buvo atlikti ES investicijų finansavimo ir administravimo teisės aktų pakeitimai, kurių įtaka valdymo ir kontrolės sistemos veikimui ir EK deklaruotų išlaidų tinkamumui bus vertinama auditų metu.

5 lentelė

Audito objektas	Vertinamas ataskaitinis laikotarpis	Vykdoma
2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurta valdymo ir kontrolės sistema, sąskaitose pateikta informacija ir ataskaitiniu laikotarpiu Europos Komisijai deklaruotos išlaidos	1. 2019 m. liepa–2020 m. birželis	2019–2021 m.
	2. 2020 m. liepa–2021 m. birželis	2020–2022 m.
	3. 2021 m. liepa–2022 m. birželis	2021–2023 m.

¹ Konkrečios su audito objektu susijusios sritys priklauso nuo audito metu vykdomos vertinamų elementų atrankos.

IV. SKYRIUS

IŠVADOS, VYKDANT BIUDŽETO POLITIKOS KONTROLĖS INSTITUCIJOS FUNKCIJAS

Vykdydami Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas, kiekvienais metais rengiame išvadas ir atliekame šiame įstatyme nustatytų taisyklių laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną.

6 lentelė

Išvada / ataskaita

1. 2021 m. kovo mėn. ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimas

Įvertinsime Finansų ministerijos parengtą ir viešai paskelbtą 2021–2024 m. ekonominės raidos scenarijų ir parengsime išvadą dėl jo tvirtinimo.

2. Lietuvos stabilumo 2021 m. programos vertinimas

Įvertinsime Finansų ministerijos parengtą Stabilumo 2021 m. programą ir pateiksime ataskaitą, kurioje bus: 2021–2022 m. valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų analizė, valdžios sektoriaus biudžetų projektų rodiklių *ex-post* vertinimas fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi aspektu, fiskalinės padėties apžvalga, VS skolos projekcijos.

3. Savivaldybių *ex-ante* fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi vertinimas

Įvertinsime 2020 m. *ex-post* ir 2021 m. *ex-ante* savivaldybių biudžetus, ar buvo laikomasi fiskalinės drausmės taisyklių, nustatytų Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme.

4. 2021 m. birželio mėn. patikslinto ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimas

Įvertinsime Finansų ministerijos parengtą / patikslintą ir viešai paskelbtą 2021–2024 m. ekonominės raidos scenarijų, kuris, esant išskirtinėms aplinkybėms, turi būti paskelbtas bent kartą per ketvirtį, ir parengsime išvadą dėl jo tvirtinimo.

5. 2021 m. rugsėjo mėn. patikslinto ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimas

Įvertinsime Finansų ministerijos parengtą / patikslintą ir viešai paskelbtą 2021–2024 m. ekonominės raidos scenarijų ir parengsime išvadą dėl jo tvirtinimo.

6. 2022 m. valdžios sektoriaus biudžetų projektų vertinimas

Pateiksime Išvadą dėl struktūrinio postūmio užduoties ir ataskaitą, kurioje bus: 2021–2022 m. valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų analizė, valdžios sektoriaus biudžetų projektų rodiklių vertinimas fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi aspektu, fiskalinės padėties apžvalga, valdžios sektoriaus skolos projekcijos.

7. 2021 m. gruodžio mėn. patikslinto ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimas

Įvertinsime Finansų ministerijos parengtą / patikslintą ir viešai paskelbtą 2021–2024 m. ekonominės raidos scenarijų, kuris, esant išskirtinėms aplinkybėms, turi būti paskelbtas bent kas ketvirtį, ir parengsime išvadą dėl jo tvirtinimo.

V. SKYRIUS

KITI DARBAI IR VERTINIMAI

Kiekvienais metais savo veiklos plane numatome ne tik auditus ir vertinimus, kuriuos atlikdami įgyvendiname įstatymais ar kitais teisės aktais pavestus uždavinius, bet ir darbus, kuriais siekiame prisidėti prie parlamentinės kontrolės vykdymo, audito sistemos šalyje stiprinimo bei nepriklausomo, įrodymais grįsto visuomenės informavimo apie Vyriausybės ir viešojo sektoriaus organizacijų veiklos efektyvumą ir atskaitingumą.

7 lentelė

Darbai

1. Valstybinių auditų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną (kovo mėn.)
2. Valstybinių auditų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną (rugsėjo mėn.)
Siekdami didesnio auditų poveikio vertiname, ar auditų rekomendacijos įgyvendintos laiku ir tokia apimtimi, kaip buvo sutarta su audituojamais subjektais, atveriamo stebėsenos duomenis visuomenei, kasmet pavasarį ir rudenį teikiame ataskaitas Seimo Audito komitetui.
3. 2019–2020 m. savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliekamų auditų išorinė peržiūra
4. 2020–2021 m. savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliekamų auditų išorinė peržiūra
Kasmet atliekame savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliktų auditų išorinę peržiūrą, siekdami įvertinti tarnybų sukurtas audito kokybės kontrolės sistemas, atliktų auditų kokybę ir padėti gerinti šių tarnybų veiklos kokybę.
5. 2019–2020 m. tarptautinės aukščiausiosios audito institucijų organizacijos (INTOSAI) išorės auditas
INTOSAI XXIII kongrese antrai kadencijai trejų metų biudžeto laikotarpiui esame išrinkti atlikti šios organizacijos išorės auditą. Vertinsime 2019 ir 2020 m. INTOSAI finansinių ataskaitų teisingumą.
6. Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų politikos įgyvendinimo vertinimas
Siekiant kurti konkurencingą ekonomiką ir šalies gerovę, svarbu skatinti technologines ir socialines inovacijas, kurios lemia pažangą, kuria naujas darbo vietas, padeda pritraukti privačias šalies ir užsienio investicijas ir prisideda prie šalies ūkio plėtros tvarumo. Lietuva pagal pasaulio ir Europos inovatyvumo rodiklius vis dar atsilieka nuo kitų panašaus išsivystymo ir dydžio valstybių. Europos Komisijos paskelbtoje 2020 m. Europos inovacijų švieslentėje Lietuva užėmė 20 vietą ES.
2016–2017 m. atlikome tris veiklos auditus mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų srityje (MTEPI). Dalį svarbių šių auditų rekomendacijų vėluojama įgyvendinti. MTEPI sistema vis dar yra suskaidyta, o lėšos nukreipiamos netikslingai ir nėra prieinamos visais įmonės plėtros etapais. Lietuva inovacijų srityje padarė pažangą, tačiau norint sėkmingai pereiti prie žinių ekonomikos, reikia didesnių struktūrinių reformų. Atsižvelgiant į susiklosčiusias išskirtinio neapibrėžtumo sąlygas dėl COVID-19, inovatyvių sprendimų ieškojimas ir taikymas tapo dar aktualesnis.
Vertinimo metu planuojame nagrinėti vykdomų MTEPI priemonių aktualumą bei esamų problemų MTEPI srityje sprendimo būdus, ar įgyvendintos valstybinių auditorių teiktos rekomendacijos prisideda prie MTEPI sistemos tobulinimo, ir išsiaiškinti, kas trukdo įgyvendinti likusias. Įvertinsime valstybės vykdomas skatinimo priemones, siekiant didinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą ir komercializaciją.

Darbai

7. Centralizuoto šilumos tiekimo vertinimas

Šalies centralizuoto šilumos tiekimo sistema yra neatskiriama sudedamoji energetikos sektoriaus dalis. Visuose Lietuvos miestuose veikia centralizuoto šilumos tiekimo sistemos, kurios šiluma aprūpina apie 27 tūkst., arba 53 proc. visų Lietuvoje esančių pastatų.

Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje numatyta centralizuotai tiekiamos šilumos plėtra. Siekiama, kad iki 2050 m. šiluma būtų aprūpinama ne mažiau kaip 90 proc. miestuose esančių pastatų. Be to, planuojama, kad iki 2030 m. iš atsinaujinančių ir vietinių energijos išteklių pagaminta centralizuotai tiekiamą šilumą sudarytų 90 proc., o 2050 m. – 100 proc. pagamintos šiluminės energijos. Strategijoje numatytas centralizuoto šilumos tiekimo sistemų atnaujinimas, kuris turėtų užtikrinti efektyvų šilumos vartojimą, patikimą tiekimą ir gamybą, leistų diegti modernias ir aplinkai palankias technologijas.

Vertinimo metu planuojame nagrinėti, kokių veiksmų imasi atsakingos institucijos, siekdamos įgyvendinti strategijos tikslus. Ar pasirinktos priemonės leis užtikrinti šilumos energijos tiekimą mažiausiais kaštais ir mažins aplinkos taršą. Vertinsime, ar (ir kaip) atnaujinamos šilumos tiekimo sistemos, kaip vykstantys procesai padeda efektyvinti šilumos vartojimą.

8. Lietuvos pasirengimas įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus

2015 m. Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., kurioje nustatė 17 darnaus vystymosi tikslų, skirtų visoms pasaulio valstybėms. Šie tikslai grindžiami trimis darnaus vystymosi aspektais (aplinkos, socialiniu ir ekonominiu), kurie apima skurdo, nelygybės, maisto saugos, švietimo, sveikatos, tvaraus vartojimo ir gamybos, ekonomikos augimo, užimtumo, infrastruktūros, tvaraus gamtinių išteklių valdymo, kovos su klimato kaita ir kitas svarbias sritis. Pagal tarptautinį darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo indeksą 2020 m. Lietuva užima 36 vietą tarp 193 valstybių ir atsilieka nuo kaimyninių šalių (Estija užima 10, Lenkija – 23, Latvija – 24 vietą).

Remdamiesi Tarptautinės aukščiausųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) sukurtu modeliu, įvertinsime, ar Lietuvoje yra užtikrintas pasirengimas įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus.

9. Skurdo mažinimo priemonių taikymo vertinimas

Lietuvoje skurdas išlieka aktuali problema: nors per 2019 m. skurdo rizikos lygis sumažėjo 2,3 proc. punktais, su skurdo rizika susiduria kas penktas šalies gyventojas, didžiausią skurdą patiria asmenys su negalia, vieniši asmenys ar šeimos, kai vaikus auginą vienas iš tėvų. Pagal Statistikos departamento pirmąkart atliktas prognozes skurdo rizika ir toliau augs. Skurdo ir pajamų nelygybės rodikliai Lietuvoje vis dar tarp didžiausių ES, o COVID-19 krizės poveikis užimtumui ir namų ūkių pajamoms didina su skurdu susijusias problemas. Pandemijos metu padaugėjo gyventojų, kuriems reikalinga valstybės pagalba netekus darbo ar sustojus savarankiškai asmens veiklai, išryškėjo socialinių paslaugų trūkumas, o karantino metu kai kurių būtinų paslaugų teikimas, nevyriausybinių organizacijų vykdomi projektai sutriko.

2019–2020 m. atliktų socialinės paramos ir asmenų su negalia socialinės integracijos valstybinių auditų rezultatai atskleidė sisteminius trūkumus: neužtikrinama prieinama, adekvati, įgalinanti socialinė parama skurdžiai gyvenantiems asmenims, neteikiamos reikiamos paslaugos ir kita pagalba pagal individualius poreikius, nedidėja asmenų su negalia integracija į darbo rinką, aplinkos ir informacijos prieinamumas. Įgyvendinus auditų rekomendacijas, savivaldybėse turėtų būti taikomas kompleksinio paramos teikimo modelis, sukurta integrali asmenų su negalia poreikių vertinimo ir pagalbos teikimo sistema, didinamas įsitraukimas į atvirą darbo rinką, aplinkos prieinamumas. Rekomendacijas planuojama įgyvendinti 2022 ir vėlesniais metais, bet savivaldybėms ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai buvo pasiūlyta nelaukiant termino skirti paramą, vertinti konkrečią faktinę asmens (šeimos) situaciją ir parinkti tinkamiausias paramos formas, galintiems dirbti teikti tam reikalingas paslaugas, skatinti paslaugų plėtrą, įtraukti daugiau NVO, dalytis gerąja praktika ir pasiteisinusiomis priemonėmis, imtis aktyvių veiksmų surandant asmenis, kurie nesikreipė pagalbos, nors ji būtina. Tačiau iki šiol aktyvių veiksmų nesiimta ir esminių pokyčių nevyksta, nors tai ypač aktualu COVID-19 sukeltos krizės metu.

Vertindami skurdo situaciją šalyje, atliksime rodiklių, vykdomų priemonių, skiriamų ir panaudojamų lėšų, paramos gavėjų analizę, vertinsime būtinų paslaugų teikimą pažeidžiamoms grupėms karantino laikotarpiu, analizuosime vykdomas permainas ir pažangą įgyvendinant valstybinių auditų rekomendacijas, analizuosime savivaldybių socialinės paramos efektyvumo rodiklius, kuriuos pirmą kartą Socialinės apsaugos ir darbo ministerija planuoja apskaičiuoti ir vertinti 2021 metais.

Darbai

10. COVID-19 pasekmių psichikos sveikatai mažinimo priemonių vertinimas

2019 m. Lietuvoje buvo 235 tūkst. asmenų, kuriems diagnozuoti psichikos ir elgesio sutrikimai, ir tokių asmenų kasmet daugėja. Dominuoja nerimo, santykių šeimoje, vienišumo, priklausomybių ir depresijos temos. Prognozuojama, kad ateityje COVID-19 pandemija ir paskelbtas karantinas bei socialinės ir ekonominės pasekmės reikšmingai padidins šių sutrikimų paplitimą Lietuvoje. Karantinui pasibaigus ar užsitęsus, psichikos sveikatos situacija gali dar labiau blogėti dėl ekonominių pasekmių.

Reaguojant į pandemijos sukeltas neigiamas pasekmes visuomenės psichikos sveikatai, 2020 m. liepos mėn. patvirtintas ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų planas, kuriam įgyvendinti per 2 metus numatoma skirti 8,3 mln. Eur. Dėl psichologų trūkumo ir kitų specialistų kompetencijos stokos ilgalaikės neigiamos COVID-19 pandemijos pasekmės visuomenės psichikai gali būti nesuvaldytos.

Planuojame vertinti, ar imamasi visų numatytų veiksmų, kad padidėtų psichikos sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas, kad būtų teikiamos individualios psichikos sveikatos raštingumo įgūdžių formavimo ir kitos asmeniui reikalingos paslaugos.

Valstybės kontrolės 2021 metų veiklos plano
1 priedas2021 M. PLANUOJAMŲ BAIGTI FINANSINIŲ (TEISĖTUMO) AUDITŲ OBJEKTŲ
APRAŠYMAI

1. Nacionalinis finansinių ataskaitų rinkinys ir valstybės skola

Nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinį sudaro visų savivaldybių, Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, kitų valstybės išteklių fondų ir valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai, teikiami kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys.

Valstybės skolą sudaro prie valdžios sektoriaus priskiriamų subjektų, turinčių teisę skolintis, prisiimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas, pasiskolintas išplatinant Vyriausybės vertybinius popierius, pasirašant paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, konsoliduota suma.

Kasmet teikdami Seimui išvadą dėl tų metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio, atliekame šio rinkinio ir valstybės skolos duomenų teisingumo ir valstybės skolos valdymo vertinimą.

2020-ieji yra išskirtiniai metai dėl COVID-19 viruso plitimo, įvesto karantino, ekonominių pasekmių, todėl naudojami valstybės rezervai, padidintos skolinimosi ir garantijų teikimo apimtys. Audito metu bus vertinamas skolinimosi valstybės vardu teisėtumas, ar teikiant valstybės garantijas laikytasi Seimo nustatytų limitų, kokia apimtimi panaudoti sukaupti rezervai.

2. Valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai

Valstybės finansinių ataskaitų rinkinys yra rengiamas kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys, kuriame konsoliduojama per 600 viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų duomenų. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje, kuris rengiamas pinigų principu, pateikiami metiniai valstybės biudžeto pajamų bei išlaidų planų ir jų vykdymo duomenys. 2020 m., kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadas dėl valstybės ataskaitų rinkinių, atliksime jų teisingumo vertinimą.

Atsižvelgdami į biudžeto valdysenos svarbą racionaliam ir skaidriam valstybės išteklių paskirstymui ir panaudojimui, atlikdami auditą ir toliau vertinsime vykdomos strateginio planavimo ir biudžeto formavimo pertvarkos eigą, teiktų rekomendacijų biudžeto formavimo ir vykdymo srityje įgyvendinimo pažangą.

3. Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių mažinimo priemonių plano tikslo „padėti verslui išsaugoti likvidumą“ įgyvendinimo teisėtumas

2020 m. Vyriausybė patvirtino Ekonomikos skatinimo ir COVID-19 sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą, kuriame numatyti priemonės įgyvendinti planuojama skirti 6,24 mlrd. Eur. Pagrindiniai jų finansavimo šaltiniai – valstybės biudžetas ir valstybės vardu pasiskolintos lėšos.

Trečdalis ekonomikos skatinimo plano lėšų skirta padėti verslui išsaugoti likvidumą. Įgyvendinti šį tikslą ypač svarbu, nes verslas yra kiekvienos valstybės ekonomikos pagrindas. Sėkminga verslo plėtra lemia didesnę užimtumą, daugiau surinktų mokesčių, socialinę gerovę ir saugumą, sparčiau augantį bendrąjį vidaus produktą. Stebime, kad nuo plano paskelbimo pradžios panaudota tik apie trečdalis tikslui skirtų lėšų, jų naudojimo procesai lėti. Atsižvelgdami į šias aplinkybes audito metu planuojame vertinti procesų ir lėšų, skirtų padėti verslui išsaugoti likvidumą, atitiktį teisės aktams, atkreipdami dėmesį į tai, ar sukurta teisinė aplinka pakankama, siekiant nusistatytų tikslų ir įgyvendinant patvirtintas priemones.

4. Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Valstybinio socialinio draudimo fondas – tai įstatymo nustatyta tvarka valdomi centralizuoti tiksliniai finansiniai ir materialiniai ištekliai, kurie įtraukiami į apskaitą nuo valstybės ir savivaldybių biudžetų atskirtame fondo biudžete. 2020 m. reorganizavus 2 teritorinius skyrius, fondo audituojamų konsoliduotųjų ataskaitų rinkiniai sudaryti iš 11 skyrių ir 11 jų fondų (iki tol buvo 13) pateiktų ataskaitų duomenų. Kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl 2020 m. konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių, vertinsime jų teisingumą ir ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

Į šį fondą surenkamos draudėjų, apdraustųjų, savarankiškai dirbančių asmenų savanoriškai mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos ir teisės aktų nustatyta tvarka jos skiriamos pensijų, ligos, motinystės, nedarbo, dalinio darbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų išmokoms. 2020 m. buvo išskirtiniai metai dėl COVID-19 viruso plitimo, įvesto karantino, ekonominių pasekmių. Fondo valdyba turėjo užtikrinti labai išaugusių laikino nedarbingumo išmokų mokėjimą, vienkartinių išmokų pensininkams ir ūkininkams mokėjimą, taip pat įgyvendinti verslo likvidumui išsaugoti skirtas priemones: atidėti įmokų mokėjimą neigiamą poveikį patyrusiems draudėjams, netaikyti priverstinio poveikio priemonių dėl nesumokėtų įmokų. Audito metu bus vertinamas šių išmokų skyrimo, mokėjimo ir kitų priemonių vykdymo teisėtumas.

5. Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Privalomojo sveikatos draudimo finansų pagrindą sudaro savarankiškas valstybinio Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetas, neįtrauktas į valstybės ir savivaldybių biudžetus. Šio fondo audituojami konsoliduotųjų ataskaitų rinkiniai sudaryti iš 6 skyrių (Valstybinės ligonių kasos ir penkių teritorinių ligonių kasų) ir 6 jų administruojamų fondų ataskaitų duomenų. Kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl 2020 m. konsoliduotųjų rinkinių, atliksime jų teisingumo vertinimą.

Į šį fondą surenkamos sveikatos draudimo įmokos, kurias moka apdraustieji privalomuoju sveikatos draudimu, valstybės biudžeto įmokos už apdraustuosius, draudžiamus valstybės lėšomis, valstybės biudžeto lėšos, skirtos įstatymu pavestoms funkcijoms atlikti, ir kt. Šiomis lėšomis apmokamos teisės aktų nustatytos asmens sveikatos priežiūros paslaugų išlaidos, kompensuojama už įsigytus vaistus ir medicinos pagalbos priemonės, medicinos priemonių (prietaisų), būtinų apdraustųjų sveikatos priežiūrai namuose užtikrinti, nuoma, apmokamos medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo, galūnių, sąnarių ir organų protezavimo ir centralizuotai perkamų vaistų bei medicinos pagalbos priemonių įsigijimo išlaidos ir kt.

Planuota, kad šio fondo įplaukos 2020 m. sudarys 2,30 mlrd. Eur, išlaidos – 2,30 mlrd. Eur (iš jų 0,2 mlrd. Eur – rezervui sudaryti), tačiau metai išskirtiniai, daug iššūkių dėl COVID-19 viruso plitimo, įvesto karantino, ekonominių pasekmių, todėl, įgyvendinant su šiomis aplinkybėmis susijusius sprendimus, fondui tenka naudoti ir sukauptus rezervus: priimti sprendimai karantino metu sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų darbo užmokesčio didinimo išlaidas kompensuoti fondo rezervo pagrindinės dalies lėšomis. Audito metu bus vertinamas fondo lėšų, įskaitant ir jo rezervą, naudojimo teisėtumas.

6. Garantinio fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Garantinis fondas – išteklų fondas, iš kurio skiriamos lėšos Garantijų darbuotojams, jų darbdaviui tapus nemokiam, ir ilgalaikio darbo išmokų įstatyme ir jo įgyvendinančiuose teisės aktuose nustatyto dydžio išmokoms bankrutuojančių ar bankrutavusių įmonių ir fizinių asmenų darbuotojams, nutraukusiems su jais darbo santykius, taip pat darbuotojams, kurie tęsia darbo santykius, kai įmonė ar fizinis asmuo jiems yra įsiskolinęs. Kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl 2020 m. fondo ataskaitų rinkinių, vertinsime jų teisingumą ir ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

2020 m. buvo išskirtiniai metai dėl COVID-19 viruso plitimo, įvesto karantino, ekonominių pasekmių, o fondo lėšomis buvo įgyvendinamos priemonės, kuriomis buvo siekiama padėti ir išsaugoti gyventojų pajamas: mokamos išmokos savarankiškai dirbantiems asmenims ir subsidijos darbdaviams, paskelbusiems prastovą ir jos metu išlaikantiems darbo vietas. Audito metu bus vertinamas šių išmokų skyrimo ir mokėjimo teisėtumas.

7. Rezervinio (stabilizavimo) fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Rezervinio (stabilizavimo) fondo paskirtis yra kaupti valstybės piniginius išteklius, siekiant užtikrinti valstybės finansinį stabilumą galimų ekstremaliųjų situacijų ir ekonominės grėsmės atveju. 2020 m., kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl šio fondo rinkinių, atliekame jų teisingumo vertinimą, taip pat vertiname, ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

Planuota, kad šio fondo lėšų likutis 2020 m. sudarys 444,8 mln. Eur. Šie metai išskirtiniai dėl COVID-19 viruso plitimo, įvesto karantino, ekonominių pasekmių, todėl buvo priimti teisės aktų pakeitimai, kurie sumažino fondo įplaukas. 2020 m. valstybinio audito metu analizuosime fondo plano vykdymo ar nevykdymo priežastis ir vertinsime fondo lėšų panaudojimą, atsižvelgdami į numatytų priemonių COVID-19 viruso sukeltoms pasekmėms valdyti įtaką.

8. Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Ilgalaikio darbo išmokų fondas – išteklių fondas, iš kurio skiriamos lėšos asmenims, kurių darbo santykiai pagal nutraukiamą darbo sutartį su Lietuvos Respublikos jurisdikcijoje esančiu darbdaviu atleidimo iš darbo dieną nepertraukiamai tęsiasi daugiau negu 5 metus ir kurie yra atleisti darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės. Kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl 2020 m. fondo ataskaitų rinkinių, vertinsime jų teisingumą ir ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

2020 m. buvo išskirtiniai metai dėl COVID-19 viruso plitimo, įvesto karantino, ekonominių pasekmių ir, nors valstybėje paskelbta ekstremalioji padėtis ir karantinas pats savaime nebuvo priežastis, dėl kurios darbdaviai galėjo atleisti darbuotojus, tačiau su dalimi jų darbo sutartys galbūt buvo nutrauktos ir tai galėjo lemti didesnę išmokų iš Ilgalaikio darbo išmokų fondo poreikį. Audito metu bus vertinamas šių išmokų skyrimo teisėtumas.

9. VŠĮ Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondui skirtų valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Nuo 2011-12-01 įsigaliojo Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymas, kuriame nustatytas mokėtinos piniginės kompensacijos dydis – 37 mln. Eur. Šią sumą planuojama išmokėti iki 2023-03-01.

Kiekvienais metais Seimas kompensacijai išmokėti valstybės biudžete patvirtina 3,62 mln. Eur, kuriuos Vyriausybės kanceliarija išmoka disponuoti kompensacijomis paskirtam VŠĮ Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondui.

Valstybės kontrolė, vadovaudamasi minėtu įstatymu, fondo valstybinį auditą atlieka kasmet ir pateikia Vyriausybei valstybinio audito išvadą ir ataskaitą.

Valstybinio audito metu vertinama, ar fondas disponuoja jam perduotomis kompensacijos lėšomis, valdo, naudoja jam perduotą nekilnojamąjį turtą ar disponuoja juo pagal įstatyme nustatytą paskirtį. Nustačius pažeidimų, Vyriausybė turi teisę laikinai sustabdyti kompensacijų mokėjimą ir disponavimą jomis ir spręsti dėl kito fondo paskyrimo.

10. Pensijų anuitetų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Pensijų anuitetas – pensijų fondo dalyviui iki gyvos galvos mokama periodinė pensijos išmoka, kurios visa išmokėjimo rizika tenka pensijų anuitetų mokėtojui. Pensijų anuitetų mokėtojas nuo 2020 m. liepos mėn. yra Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba. Vadovaujantis Pensijų kaupimo įstatymu, Pensijų anuitetų fondo metinių ataskaitų rinkinį kiekvienais metais audituoja ir fondo metinių ataskaitų rinkinio audito išvadą rengia Valstybės kontrolė. Teikdami Seimui išvadą dėl šio fondo 2020 m. ataskaitų rinkinio, atliksime jo teisingumo vertinimą, taip pat vertinsime, ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

2022 M. PLANUOJAMŲ BAIGTI FINANSINIŲ (TEISĖTUMO) AUDITŲ OBJEKTŲ APRAŠYMAI

1. Nacionalinis finansinių ataskaitų rinkinys ir valstybės skola

Nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinį sudaro visų savivaldybių, Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, kitų valstybės išteklių fondų ir valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai, teikiami kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys.

Valstybės skolą sudaro prie valdžios sektoriaus priskiriamų subjektų, turinčių teisę skolintis, prisiimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas, pasiskolintas išplatinant Vyriausybės vertybinius popierius, pasirašant paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, konsoliduota suma.

Kasmet teikdami Seimui išvadą dėl tų metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio, atliekame šio rinkinio ir valstybės skolos duomenų teisingumo ir valstybės skolos valdymo vertinimą.

2. Valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Valstybės finansinių ataskaitų rinkinys yra rengiamas kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys, kuriame konsoliduojama per 600 viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų duomenų. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje, kuris rengiamas pinigų principu, pateikiami metiniai valstybės biudžeto pajamų bei išlaidų planų ir jų vykdymo duomenys. 2021 m., kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl valstybės ataskaitų rinkinių, atliksime jų teisingumo ir valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimą.

Planuojama 2021 m. imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su COVID-19 pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas, ir tam skiriami valstybės biudžeto asignavimai, todėl, remdamiesi rizikų vertinimu, pasirinksime išlaidų grupes ir (ar) įstaigas, kuriose ir vertinsime lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą.

Atsižvelgdami į biudžeto valdysenos svarbą racionaliame ir skaidriame valstybės išteklių paskirstymui ir panaudojimui, atlikdami auditą ir toliau vertinsime vykdomos strateginio planavimo ir biudžeto formavimo pertvarkos eigą, teiktų rekomendacijų biudžeto formavimo ir vykdymo srityje įgyvendinimo pažangą.

3. Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Valstybinio socialinio draudimo fondas – tai įstatymo nustatyta tvarka valdomi centralizuoti tiksliniai finansiniai ir materialiniai ištekliai, kurie įtraukiami į apskaitą nuo valstybės ir savivaldybių biudžetų atskirtame fondo biudžete. Fondo audituojamų konsoliduotųjų ataskaitų rinkiniai sudaryti iš Valstybinio socialinio fondo valdybos ir teritorinių skyrių ataskaitų duomenų. Kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl šio fondo 2021 m. konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių, atliksime jų teisingumo vertinimą ir vertinsime, ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

4. Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Privalomojo sveikatos draudimo finansų pagrindą sudaro savarankiškas valstybinio Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetas, neįtrauktas į valstybės ir savivaldybių biudžetus. Į šį fondą surenkamos sveikatos draudimo įmokos, kurias moka apdraustieji privalomuoju sveikatos draudimu, valstybės biudžeto įmokos už apdraustuosius, draudžiamus valstybės lėšomis, valstybės biudžeto lėšos, skirtos įstatymu pavestoms funkcijoms atlikti, ir kt. Šiomis lėšomis apmokamos teisės aktų nustatytos asmenų

sveikatos priežiūros paslaugų išlaidos, kompensuojama už įsigytus vaistus ir medicinos pagalbos priemonės, medicinos priemonių (priedais), būtinų apdraustųjų sveikatos priežiūrai namuose užtikrinti, nuoma, apmokamos medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo, galūnių, sąnarių ir organų protezavimo ir centralizuotai perkamų vaistų bei medicinos pagalbos priemonių įsigijimo išlaidos ir kt.

Šio fondo audituojami konsoliduotųjų ataskaitų rinkiniai sudaryti iš 6 skyrių (Valstybinės ligonių kasos ir penkių teritorinių ligonių kasų) ir 6 jų administruojamų fondų ataskaitų duomenų. Kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl šio fondo 2021 m. konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių, atliksime jų teisingumo vertinimą ir vertinsime, ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

5. Garantinio fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Garantinis fondas – išteklų fondas, iš kurio skiriamos lėšos Garantijų darbuotojams, jų darbdaviui tapus nemokiam, ir ilgalaikio darbo išmokų įstatyme ir jo įgyvendinančiuose teisės aktuose nustatyto dydžio išmokoms bankrutuojančių ar bankrutavusių įmonių ir fizinių asmenų darbuotojams, nutraukusiems su jais darbo santykius, ir darbuotojams, kurie tęsia darbo santykius, kai įmonė ar fizinis asmuo jiems yra įsiskolinęs. Kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl šio fondo 2021 m. ataskaitų rinkinių, atliksime jų teisingumo vertinimą ir vertinsime, ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

6. Rezervinio (stabilizavimo) fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Rezervinio (stabilizavimo) fondo paskirtis yra kaupti valstybės piniginius išteklius, siekiant užtikrinti valstybės finansinį stabilumą galimų ekstremaliųjų situacijų ir ekonominės grėsmės atveju. 2021 m., kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl šio fondo rinkinių, atliksime jų teisingumo vertinimą, taip pat vertiname, ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

2020 m. pabaigoje priimti teisės aktai, nurodantys lėšas giluminiam panaudotųjų branduolinių atliekų atliekynui įrengti kaupti Rezerviniame (stabilizavimo) fonde, į kurį bus pervedamos lėšos, gautos pardavus Ignalinos atominės elektrinės turtą. 2021 m. valstybinio audito metu vertinsime šių pokyčių įtaką Rezervinio (stabilizavimo) fondui, analizuosime fondo plano vykdymo ar nevykdymo priežastis.

7. Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Ilgalaikio darbo išmokų fondas – išteklų fondas, iš kurio skiriamos lėšos asmenims, kurių darbo santykiai pagal nutraukiamą darbo sutartį su Lietuvos Respublikos jurisdikcijoje esančiu darbdaviu atleidimo iš darbo dieną nepertraukiamai tęsiasi daugiau negu 5 metus ir kurie yra atleisti darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės. Kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl šio fondo 2021 m. ataskaitų rinkinių, atliksime jų teisingumo vertinimą, taip pat vertinsime, ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

8. VŠĮ Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondui skirtų valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Nuo 2011-12-01 įsigaliojo Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymas, kuriame nustatytas mokėtinos piniginės kompensacijos dydis – 37 mln. Eur. Šią sumą planuojama išmokėti iki 2023-03-01.

Kiekvienais metais Seimas kompensacijai išmokėti valstybės biudžete patvirtina 3,62 mln. Eur, kuriuos Vyriausybės kanceliarija išmoka kompensacijomis disponuoti paskirtam VŠĮ Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondui.

Valstybės kontrolė, vadovaudamasi minėtu įstatymu, fondo valstybinį auditą atlieka kasmet ir pateikia Vyriausybei valstybinio audito išvadą ir ataskaitą.

Valstybinio audito metu vertinama, ar fondas disponuoja jam perduotomis kompensacijos lėšomis, valdo, naudoja jam perduotą nekilnojamąjį turtą ar disponuoja juo pagal įstatyme nustatytą paskirtį. Nustačius pažeidimų, Vyriausybė turi teisę laikinai sustabdyti kompensacijų mokėjimą ir disponavimą jomis ir spręsti dėl kito fondo paskyrimo.

9. Pensijų anuitetų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas

Pensijų anuitetas – pensijų fondo dalyviui iki gyvos galvos mokama periodinė pensijos išmoka, kurios visa išmokėjimo rizika tenka pensijų anuitetų mokėtojai, o tai yra Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba. Vadovaujantis Pensijų kaupimo įstatymu, Pensijų anuitetų fondo metinių ataskaitų rinkinį kiekvienais metais audituoja ir audito išvadą rengia Valstybės kontrolė. Kaip ir kasmet, teikdami Seimui išvadą dėl šio fondo 2021 m. ataskaitų rinkinio, atliksime jo teisingumo vertinimą, taip pat vertinsime, ar fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

2021 M. PLANUOJAMŲ BAIGTI VEIKLOS AUDITŲ OBJEKTŲ APRAŠYMAI

1. Ignalinos atominės elektrinės uždarymo procesas

Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimą numatoma baigti 2038 m., prognozuojama darbų kaina – 3 377 mln. Eur, iš jų 1 727 mln. Eur jau yra skyrusi ES ir VĮ Ignalinos atominė elektrinė. Galutinis eksploatavimo nutraukimo lėšų poreikis – 1 650 mln. Eur, o 2021–2027 m. ES finansiniu laikotarpiu Lietuva prašo skirti 780 mln. Eur.

Audito metu planuojama įvertinti, ar elektrinės uždarymo procesas yra sklandus, trunka ne ilgiau, nei planuota, gal reikalauja didesnio, nei numatyta, finansavimo. Dėl COVID-19 sukeltų ekonominių pasekmių numatoma spartinti valstybės biudžeto lėšų naudojimą einamosioms išlaidoms, todėl gali augti valstybės skola. Atsižvelgiant į tai, kad planuojamas lėšų, reikalingų Ignalinos AE eksploatacijai nutraukti, poreikis ateityje didėja, vertinsime, ar imamasi pakankamų priemonių užtikrinti, kad kuo didesnė numatytų veiklų dalis būtų atliekama nustatytais terminais, siekiant išvengti didesnės finansinės naštos ateityje. Audito metu taip pat bus įvertintos priemonės, kuriomis šalinami Europos Audito Rūmų atliktų auditų metu nustatyti trūkumai.

Auditas padės užtikrinti sklandesnį ir efektyvesnį Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesą ir sudaryti sąlygas įgyvendinti projektą pagal numatytus grafikus.

2. Registrų centro informacinių išteklių tvarkymas

Registrų centras yra didžiausias valstybės informacinių išteklių tvarkytojas: šiuo metu tvarko 31 registrą, iš jų 12 yra ypatingos svarbos. Apie 80 proc. centro paslaugų suteikiama viešojo sektoriaus institucijoms, kurių funkcijų įgyvendinimas priklauso nuo centro teikiamų paslaugų.

Registrų centras kuria informacines sistemas ir kasmet investuoja į esamų sistemų palaikymą bei modernizavimą. Jų pagrindu teikia kompleksines paslaugas, tačiau šių paslaugų vartotojai patiria nepatogumų dėl lėto sistemų veikimo ir jų sutrikimų. Patikimi, vientisi ir konfidencialūs duomenys, nenutrūkstamas jų teikimas iš registrų ir informacinių sistemų tampa dar aktualesni ekstremaliomis sąlygomis, todėl svarbu užtikrinti efektyvų jų tvarkymą.

Registrų centro tvarkomų informacinių išteklių pagrindu 2019 m. iš viso suteikta apie 125 mln. vnt. paslaugų, joms taikoma daugiau kaip 300 skirtingų atlyginimo dydžių, todėl svarbu užtikrinti skaidrų, pagrįstą atlyginimą už šių paslaugų teikimą, neapribojant svarbių paslaugų prieinamumo.

Audito metu vertinsime, ar Registrų centro informacinių išteklių tvarkymas prisideda prie organizacijos tikslų įgyvendinimo, ar turimi IT ištekliai panaudojami efektyviai, ar tinkamai nustatomos ir valdomos su IT susijusios rizikos, ar taikoma skaidri, pagrįsta ir objektyvi tvarkomų registrų ir informacinių sistemų pagrindu teikiamų paslaugų kainodara.

Audito rezultatai prisidės prie aukštesnio Registrų centro tvarkomų informacinių išteklių valdymo gebos lygio, pagerės informacinių išteklių pagrindu teikiamų paslaugų kokybė, bus užtikrinti objektyvūs ir pagrįsti atlyginimo už visas teikiamas viešąsias paslaugas dydžiai.

3. Aukšto meistriško sporto valdymas

Sporto plėtros dokumentuose užsibrėžti tikslai nėra pasiekiami. Per pastaruosius 5 metus sportininkų, dalyvaujančių olimpinėse žaidynėse, sumažėjo 3 kartus, o tarptautinėse varžybose iškovotų medalių per metus sumažėjo 7 kartus (2019 m. iškovoti 2 medaliai). Sporto valdymo sritis vis dar stokoja patikimų duomenų, suteikiančių galimybes stebėti valstybės strateginių tikslų įgyvendinimą ir priimti duomenimis pagrįstus sprendimus. Aukšto meistriško sporto veikla nėra pakankamai koordinuojama, o sporto šakų

federacijų finansavimas orientuotas į ilgalaikių tikslų siekimą, sporto šakų plėtrą, gero valdymo principų diegimą ir sportininkų pamainos rengimą. Valstybės biudžeto lėšų naudojimo ir atsiskaitymo už veiklos rezultatų kontrolės mechanizmas nepakankamas.

Valstybės mastu nėra vertinamas infrastruktūros prieinamumas ir galimybės sportininkams treniruotis ir rengtis varžyboms, sporto infrastruktūros plėtra vykdoma neturint aiškos strategijos, kad sporto objektai būtų ekonomiškai naudingi, maksimaliai panaudojami, atviri, universalūs. Iki šiol nesukurta nuosekli sportininkų rengimo ir perspektyvių jaunų sportininkų ugdymo bei šiuolaikinio aukšto meistriskumo sporto reikalavimus atitinkanti trenerių kompetencijų kėlimo sistema. Dėl COVID-19 viruso sukeltos pasaulinės pandemijos buvo nukeltos olimpinės žaidynės, sporto čempionatai ir varžybos, apribotos sportininkų treniruotės. Todėl gali būti neužtikrintas tinkamas aukšto meistriskumo sporto programų lėšų panaudojimas ir sportininkų pasirengimas čempionatams.

Audito metu vertinsime, ar sukurtos sąlygos sportininkams siekti aukštų rezultatų ir rengti jų pamainą, ar tinkamai formuojama aukšto meistriskumo sporto politika, infrastruktūros plėtra, ar ugdomi jauni perspektyvūs sportininkai, kaip finansuojamos sporto federacijos.

4. Slaugos ir socialinės paslaugos senyvo amžiaus asmenims

Slaugos ir socialinės paslaugos senyvo amžiaus asmenims apima slaugą, globą ir kitas socialines paslaugas institucijoje ir namuose tais atvejais, kai žmogus negali saugiai ir savarankiškai gyventi dėl sveikatos ar kitų problemų. Didėjantis šių paslaugų poreikis ateityje gali neigiamai paveikti viešųjų finansų tvarumą: visuomenė sensta, todėl daugėja gyventojų, kuriems reikalingos slaugos ir socialinės paslaugos; didėja valdžios sektoriaus tokios paskirties išlaidos (prognazuojama, kad iki 2050 m. išaugs iki 2 proc. BVP (pagal rizikingesnį scenarijų – 3,3 BVP); mažėja darbingo amžiaus gyventojų dalis visuomenėje, o priežiūra šeimoje riboja prižiūrinčių artimųjų galimybes įsitraukti į darbo rinką ir kurti pridėtinę vertę.

Valstybėje nėra bendro modelio, užtikrinančio slaugos, globos ir kitų socialinių paslaugų prieinamumą. Asmenims, kuriems reikalingos šios paslaugos, tenka laukti eilės. Taip pat nėra patenkinamas ir slaugos poreikis. Globos ir slaugos įstaigose fiksuoti koronaviruso (COVID-19) židiniai rodo, kad jose nėra sudarytos tinkamos sąlygos asmenims teikti saugias ir kokybiškas slaugos ir socialines paslaugas.

Audito metu vertinsime, ar senyvo amžiaus asmenų gaunamos slaugos ir socialinės paslaugos patenkina jų individualius poreikius, šių paslaugų prieinamumą ir integralumą, ar užtikrinamas paslaugų prieinamumas ir saugumas, šalyje paskelbus ekstremaliąją padėtį ir karantiną dėl COVID-19. Auditas padės išgryninti slaugos ir socialinių paslaugų senyvo amžiaus asmenims kryptis, kurias plėtojant bus didinamas gyventojų pasitenkinimas teikiamomis paslaugomis ir rezultatyviau naudojami finansiniai, žmogiškieji ir materialiniai ištekliai, o ilguoju laikotarpiu – užtikinamas sistemos tvarumas.

5. Užimtumo tarnybos veiklos efektyvumas

Šalyje pastaraisiais metais augant ekonomikai nebuvo išspręstos esminės užimtumo problemos: dideli teritorinio nedarbo skirtumai (5 kartus skiriasi tarp savivaldybių), struktūrinis nedarbas: nekvalifikuotos darbo jėgos perteklius, kvalifikuotos – trūkumas (trečdalis registruotų bedarbių neturi kvalifikacijos). Pandemijos metu išaugo nedarbas ir jo padidėjimas vienas didžiausių ES: COVID-19 laikotarpiu registruotas nedarbas išaugo 2 kartus – iki 15 proc., Eurostato duomenimis, nedarbo lygis per 2020 m. 9 mėn. išaugo nuo 6,3 iki 9,6 proc. (ES vidurkis – 7,5 proc.). Užimtumo tarnybos veikla ypač svarbi mažinant pandemijos padarinius darbo rinkai, skatinant jos atsigavimą ir mažinant nedarbą, todėl, padidėjus darbo ieškančių asmenų srautui, pasikeitus darbo rinkos poreikiams, reikia greitai ir sklandžiai organizuoti tarnybos veiklą naujomis sąlygomis.

2018 m. įvykus pertvarkai, Užimtumo tarnyba siekia efektyvaus įstaigos valdymo ir aukštos teikiamų darbo rinkos paslaugų kokybės. Tačiau užimtumo rėmimo priemonių poveikis, mažinant nedarbą, per paskutinius 3 metus ne didėjo, o sumažėjo 0,4 proc., vykdomos priemonės netenkina darbo rinkos ir asmens poreikių. Siekdama didinti darbo ieškančių asmenų užimtumo galimybes, tarnyba įgyvendina ES projektus, tačiau neatliekama projektų analizė, nenaudingos projekto veiklos ne keičiamos į efektyvesnes,

o tęsiamos. Dėl COVID-19 sukeltos krizės tarnybai atsirado papildomų funkcijų, padidėjo darbo krūvis, todėl, neperskirsčius funkcijų, sumažėjo darbo rinkos paslaugų ir priemonių prieinamumas.

Vertinsime, ar tarnyba veiklos organizavimą, darbo procesus orientuoja į paslaugų prieinamumo ir kokybės, užimtumo priemonių efektyvumo didinimą, besikeičiančius darbo rinkos poreikius, į greitą ir tvarų įdarbinimą remiantis darbo rinkos analize, pažangių, lanksčių, veiksmingų metodų diegimą prisitaikant prie naujos, pandemijos krizės paveiktos darbo rinkos situacijos. Vertinsime, ar tarnyba užtikrina darbdaviams subsidijų mokėjimą prastovų laikotarpiu ir po prastovų, kaip nustatyta Užimtumo įstatyme, taikomų priemonių darbo vietoms išlaikyti taiklumą ir rezultatyvumą. Pažymėdama užimtumo tarnybų ypatingą svarbą šalyse, EBPO parengė gaires (2020-04-28) dėl jų veiklos kryptių įveikiant COVID-19 sukeltą krizę. Todėl vertinsime, ar Užimtumo tarnybos veiklos kryptys atitinka nustatytas šiose gairėse.

6. Studijų kokybės užtikrinimas aukštosiose mokyklose

Studijų programų kokybė tobulintina: daugiau nei 1/4 studijų kryptių laikinai akredituotos su papildomomis sąlygomis (325 studijų programos 2018 m.). Nustatyti esminiai studijų kokybės skirtumai tarp kolegijų. Tarptautinis aukštojo mokslo konkurencingumas skatinamas nepakankamai: studentai nemotyvuojami įgyti patirties užsienyje, nors tokia patirtis padidina galimybes įsidarbinti. Tik 9,4 proc. studentų buvo išvykę dalinių studijų į užsienį, o 70 proc. studentų nesinaudojo ir neplanuoja naudotis mainų galimybėmis. Tik 6–7 proc. dėstytojų tobulino kvalifikaciją užsienyje. Nepakankama mokslinių tyrimų kokybė neigiamai veikia studijų kokybę, tačiau dėstytojų krūvis neleidžia skirti pakankamai dėmesio mokslinei veiklai. Neskiriant pakankamai dėmesio mokslinių tyrimų kokybei ir žinomumui, nepritraukiami aukšto lygio tyrėjai ir dėstytojai iš užsienio. Pagal tarptautiškumo rodiklius Lietuva rikiuojasi 26 vietoje tarp ES šalių. Paskelbus karantiną, aukštosios mokykloms reikėjo persiorientuoti į nuotolines studijas.

Vertinsime, ar valstybinės aukštosios mokyklos užtikrina studijų kokybę, kaip sekėsi užtikrinti, kad dėstytojų kokybė nenukentėtų paskelbus karantinus dėl COVID-19 pandemijos.

7. Notarų taikomi įkainiai

2018 m. notariai, vykdydami valstybės perduotas funkcijas, atliko 1,6 mln. notarinių veiksmų, už jų atlikimą, sandorių projektų parengimą, teises konsultacijas ir technines paslaugas klientai jiems sumokėjo 45 mln. Eur. Notaro atlyginimo įkainius nustato Teisingumo ministerija. Atlyginimo už 80 proc. notarinių veiksmų atlikimą įkainis nustatytas intervalais, minimali ir maksimali atlyginimo riba skiriasi iki 3 ir daugiau kartų. Šių įkainių taikymo tvarka neregamentuota: notarinio veiksmo kaina priklauso nuo notaro įvertinimo. Nėra apibrėžti atvejai, kada už sandorio projekto parengimą ir konsultacijas klientas turi mokėti papildomai, o kada tai įskaičiuota į notarinio veiksmo įkainį. Ministerija nekaupia pakankamai duomenų, kaip notariai taiko patvirtintus atlyginimo įkainius. Audito metu planuojame vertinti, kaip notariai, taikydami Teisingumo ministerijos patvirtintus notaro atlyginimo įkainius, apskaičiuoja notarinio veiksmo kainą, kurią privalo sumokėti klientas.

8. Tarptautinės finansinės paramos valdymas

2021–2027 m. Lietuvai iš įvairių tarptautinės finansinės paramos šaltinių numatyta skirti apie 14,5 mlrd. Eur lėšų finansinės paramos. Atsakydama į COVID-19 pandemijos sukeltas ekonomines pasekmes, ES patvirtino tam skirtas priemones, taigi ši papildoma parama, į kurią gali pretenduoti Lietuva, sudaro per 7 mlrd. Eur. Siekiant, kad finansinės paramos lėšos prisidėtų likviduojant neigiamas pandemijos pasekmes, svarbu tinkamai suplanuoti jų investavimą ir naudojimą.

Šalyje nevaldoma informacija apie visą gaunamą tarptautinę finansinę paramą, dalis jos Lietuvoje yra neadministruojama. Šalies mastu veikia dvi strateginio planavimo sistemos – nacionalinė ir tarptautinės finansinės paramos, todėl skiriasi nacionalinių ir ES investicijų planavimo dokumentų prioritetai ir tikslai. Valdymo sričių poreikiai ir problemos dažniausiai suprantamos per sričių prizmę, neatliekama analizė, kurioje valdymo srityje investicijos duos didžiausią naudą. Tarptautinės finansinės paramos stebėsenos sistema neužtikrina galimybių objektyviai vertinti visų investicijų kuriamą pridėtinę vertę.

Audito metu vertinsime tarptautinės finansinės paramos planavimo sistemą Lietuvoje, jos koordinavimą, pasiektų rezultatų stebėseną ir vertinimą nacionaliniu lygiu. Taip pat vertinsime ES priemonių, skirtų neigiamoms COVID-19 pandemijos pasekmėms sušvelninti, lėšų panaudojimą. Auditas padės užtikrinti bendrą valstybės investavimo politikos, apimančios nacionalinius finansus ir tarptautinę finansinę paramą, formavimą, prisidės prie efektyvesnio šios finansinės paramos lėšų panaudojimo, jas skiriant aktualiausioms šalies bei valdymo sričių problemoms spręsti.

9. Valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių bei viešųjų įstaigų valdysena

Lietuvos valstybė 2019 m. pabaigoje įgyvendino savininkės teises ir pareigas 50-yje valstybės valdomų įmonių, kurios turi 43 patronuojamąsias įmones, savininkės (dalininkės) teises ir pareigas 158-iose viešosiose įstaigose, o savivaldybės – 247-iose įmonėse ir 510 viešųjų įstaigų. Valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių mokami dividendai bei pelno įmokos yra reikšmingas valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų šaltinis. Siekiant gerinti valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių bei viešųjų įstaigų valdyseną ir didinti jų veiklos efektyvumą, periodiškai peržiūrimas teisinis reguliavimas. Vis dar trūksta bendro praktikos taikymo nustatant aiškius valstybės ir savivaldybių dalyvavimo įmonių ir viešųjų įstaigų veikloje tikslus, didinant veiklos skaidrumą, planuojant ir vykdant jų veiklos priežiūrą, atskiriant įmonių komercines ir nekomercines funkcijas. Todėl neužtikrinama valstybės ir savivaldybės įmonių bei viešųjų įstaigų optimalus portfelis, veiklos skaidrumas ir maksimali grąža.

Audito metu vertinsime valstybės ir savivaldybių dalyvavimo įmonių ir įstaigų veikloje tikslumą, joms keliamus tikslus ir jų įgyvendinimo kontrolę, veiklos koordinavimą ir skaidrumą, valdymo organų veiklą, finansinius rodiklius, vykdomus viešuosius pirkimus. Vertinsime valstybės įmonių patronuojamųjų įmonių ir jų paskesnių eilių patronuojamųjų įmonių valdyseną. Dėl COVID-19 įvestas karantinas turėjo neigiamos įtakos šalies ekonomikai, todėl audito metu papildomai vertinsime, kaip buvo spendžiamos kilusios problemos, siekiant užtikrinti valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių ir įstaigų finansinį stabilumą.

10. Policijos vykdoma nusikaltimų prevencija ir tyrimas

Policijoje nuo 2000 m. vykdomos veiklos pertvarkos. 2016–2018 m. pertvarkytas viešosios ir kriminalinės policijos darbo organizavimas, dėl to operatyviau reaguojama į įvykius, bet liko nesuvaldytos rizikos dėl nusikalstamų veikų prevencijos ir prastėjančios jų tyrimo kokybės. Statistika rodo, kad, nors užregistruotų nusikalstamų veikų ir baudžiamųjų nusižengimų skaičius Lietuvoje mažėja nuo 2 257 veiklų 100 tūkst. gyventojų (2017 m.) iki 1 841 (2019 m.), tačiau kasmet didėja nusikalstamų veikų, padarytų pakartotinai nusikaltusių asmenų, skaičius (2017 m. – 5,7 proc., 2018 m. – 7,3 proc., 2019 – 8,9 proc.). Policija ištiria vidutiniškai apie pusę visų užregistruotų nusikalstamų veikų, tačiau vagysčių (26,3 proc.) ar sukčiavimų (45,2 proc.) ištiriama mažai. Pareigūnai savo veikloje susiduria su rizika sveikatai ir gyvybei, todėl svarbu užtikrinti, kad jie būtų aprūpinti reikiamomis priemonėmis.

Audito metu vertinsime, ar policija tinkamai pasirengusi prevencijos priemonėmis prisidėti prie nusikalstamumo mažinimo ir užtikrinti rezultatyvų nusikalstamų veikų atskleidimą bei ištyrimą. Nagrinsime, kaip buvo organizuojamas reagavimo į gautus pranešimus procesas, užtikrinant tvarką ir visuomenės saugumą COVID-19 viruso sukeltos pandemijos metu.

11. Priešgaisrinių pajėgų veikla mažinant gaisrų skaičių ir jų padarytus nuostolius

Valstybės biudžeto išlaidos priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų veiklai vykdyti didėja: 2019 m., palyginti su 2017 m., išlaidos padidėjo 15 proc. – iki 107 mln. Eur. Per tą patį laikotarpį gaisrų padaugėjo 23 proc. Ne visada užtikrinama tinkama pajėgų parengtis atlikti gaisrų gesinimo, žmonių ir turto gelbėjimo veiksmus gaisro metu. Išlieka palyginti dideli gaisrų padaryti nuostoliai. Lietuvoje 100 tūkst. gyventojų tenka 2,6 karto daugiau gaisruose žuvusių asmenų negu vidutiniškai pasaulyje. Daugėjant gaisrų atvirose teritorijose, 2,5 karto padidėjo jų išdegtas plotas.

Audito metu vertinsime, ar pasirinktas priešgaisrinės saugos užtikrinimo ir organizavimo modelis garantuoja efektyvų šių funkcijų vykdymą. Planuojame pateikti rekomendacijas, padėsiančias efektyviau organizuoti priešgaisrinę saugą.

2022 M. PLANUOJAMŲ BAIGTI VEIKLOS AUDITŲ OBJEKTŲ APRAŠYMAI

1. Lietuvos miškų išteklių naudojimas

Miškas – vienas svarbiausių Lietuvos atsinaujinančių gamtos išteklių. Siekiant išsaugoti ateities kartoms, miško ištekliai turi būti saikingai naudojami, atkuriami ir gausinami. Lietuvos miškingumas (miško žemės ploto santykis su Lietuvos Respublikos teritorijos plotu) 2020 m. turėtų būti 34,2 proc., bet šalies miškingumas per metus padidėja tik 0,04 proc. ir 2019 m. sudarė 33,65 proc.

Siekiant, kad šalies miškai būtų naudojami racionaliai, reikia išlaikyti medienos prieaugio ir jos naudojimo masto pusiausvyrą. Tvarkant miškus turi būti išlaikoma biologinės įvairovės išsaugojimo, kraštovaizdžio stabilumo ir aplinkos kokybės bei maksimalios miškų išteklių teikiamos ekonominės naudos pusiausvyrą.

Audito metu planuojame vertinti, ar Lietuvos miškų ištekliai naudojami racionaliai: ar jie skirstomi į grupes pagal aiškius kriterijus, aiškiai apibrėžtos saugomos ir „Natura 2000“ teritorijos, užtikrinamas miškų ir jų išteklių gausinimas, tvarkant miškus išlaikoma medienos prieaugio ir jos naudojimo masto pusiausvyrą, užtikrinama miško naudojimo kontrolė. Vertinsime, kaip keitėsi medienos pardavimo apimtys ir kaina COVID-19 pandemijos metu.

2. Gamtinės aplinkos būklės vertinimas

Siekiant užtikrinti, kad gamtinės aplinkos kokybė gerėtų, būtų saugoma sveika ir švari aplinka visuomenei, mažėtų gamtos vertybių praradimo pavojus ir laiku būtų imtasi priemonių klimato kaitai mažinti, būtinas nuolatinis ir sistemingas gamtinės aplinkos būklės stebėjimas ir vertinimas.

Sukurta gamtinės aplinkos stebėjimo sistema neužtikrina, kad keičiantis aplinkybėms (miestų ir pramonės plėtra, naujos infrastruktūros sukūrimas ir kt.) šios aplinkos stebėjimo vietos būtų periodiškai peržiūrimos. Teisės aktai įpareigoja savivaldybes ir ūkio subjektus stebėti gamtinės aplinkos kokybę, tačiau tai daro tik nedaugelis savivaldybių, o ūkio subjektai ne visada suinteresuoti pateikti informaciją apie realią gamtinės aplinkos būklę. Be to, nėra sistemingai analizuojami ir apibendrinami visi (oro, vandens, dirvožemio ir kt.) stebėsenos duomenys.

Audito metu bus analizuojama, ar turimi patikimi gamtinės aplinkos stebėsenos (monitoringo) duomenys, pagal kuriuos parenkamos efektyvios priemonės gamtinės aplinkos sričių problemoms spręsti, ar priimami tinkami sprendimai, kurie užtikrintų, kad būtų sumažinta išmetamų teršalų įtaka gamtinei aplinkai ir klimato kaitai. Analizuosime, kokią įtaką COVID-19 padarė klimato kaitos tikslams ir numatytoms priemonėms klimato kaitai mažinti.

3. Kibernetinio saugumo užtikrinimas Lietuvoje

Perkeliant vis daugiau veiklų į elektroninę erdvę, kyla ir kibernetinių grėsmių lygis. Nacionalinio kibernetinio saugumo centro (NKSC) duomenimis, 2019 m. kibernetinių incidentų skaičius padidėjo beveik 2 kartus: 2019 m. buvo užregistruotas 3241 incidentas, 2018 m. – 1701, o apdorojamų įvykių padaugėjo nuo 50 tūkst. 2018 m. iki 300 tūkst. 2019 m. Kibernetinių atakų taikiniai buvo daugiausia kritinės infrastruktūros objektai.

Lietuva pastaruoju metu įgyvendina priemones, skirtas kibernetiniam saugumui ir atsparumui kibernetinėms grėsmėms stiprinti: parengta Kibernetinio saugumo strategija ir jos įgyvendinimo tarpinstitucinis veiklos planas, baigtas valstybės kibernetinių pajėgumų konsolidavimas, sustiprinti kibernetinio saugumo pajėgumai, bendrai valdomi kibernetiniai incidentai, plėtojamas Saugusis valstybinis duomenų perdavimo tinklas, sujungiantis svarbiausias valstybės funkcijas užtikrinančias institucijas.

NKSC duomenimis, 2019 m. ypatingos svarbos valstybės informacinių išteklių valdytojai įgyvendino 80 proc., o valstybės informacinių išteklių valdytojai – apie 20 proc. organizacinių ir techninių kibernetinio saugumo reikalavimų. Nuo 2019 m. NKSC pradėti faktiniai kibernetinio saugumo būklės patikrinimai

parodė, kad subjektų deklaruojamas kibernetinio saugumo reikalavimų įgyvendinimas yra formalus ir kad jie *de facto* įgyvendinami ne visa apimtimi.

Audito metu vertinsime kibernetinio saugumo incidentų ir rizikų valdymą nacionaliniu lygiu. Audito rezultatai prisidės prie didesnio Lietuvos viešojo sektoriaus organizacijų atsparumo kibernetinėms grėsmėms ir sudarys sąlygas didinti nacionalinio saugumo užtikrinimo kibernetinėje erdvėje brandą.

4. Vaiko teisių apsauga ir globa

Lietuvoje vaikų gerovė atsilieka nuo kitų išsivysčiusių šalių: UNICEF 2020 m. įvertinus vaikų psichinę ir fizinę sveikatą, akademinius ir bendravimo įgūdžius, Lietuva užima 33 vietą tarp 38 šalių; blogiausias psichikos būklės ir paauglių savižudybių skaičiaus rodiklis – 36 vieta, pagal vaikų įgūdžius – 33. 2018-07-01 startavus naujai vaiko teisių apsaugos sistemai stebimi teigiami pokyčiai, mažėjo nukentėjusių vaikų skaičius, tačiau 2019–2020 m. buvo atvejų, pasibaigusių vaikų mirtimi. Neužtikrinama vaiko ir šeimos poreikius atitinkanti, laiku teikiama prevencinė pagalba ir kompleksinės paslaugos problemų turinčioms šeimoms. Nuo 2020-01-01 atsisakyta grėsmės lygių nustatymo ir pereita prie šeimos ir vaiko poreikių vertinimo, o vaikas paimamas iš tėvų ar globėjų tik krašutiniais atvejais, pritaikius pagalbos šeimai priemones, tačiau rizika išlieka dėl nepakankamos darbuotojų kompetencijos ir metodinės pagalbos atpažinti smurtą šeimoje, gebėti įvertinti vaiko situaciją ir suteikti tinkamą pagalbą. Įgyvendinant perėjimo nuo institucinės globos prie globos šeimoje priemones, institucijose globojamų vaikų skaičius mažėja (2018 m. – 2 534, 2019 m. – 2 204 vaikai), tačiau čia jų dalis iki planuotų 20 proc. nesumažėjo. Išlieka globėjų ir pagalbos jiems trūkumas, globėjų šeimos tinkamumo vertinimo problemos. Vaikus globojančių šeimų ir šeimynų nedaugėja (per 5 m. jų sumažėjo 9 proc., 6 savivaldybės iki šiol neturi budinčių globotojų). Neskatinama atsirasti įtėvių ir jų nedaugėja, neužtikrinamas įvaikinimo proceso skaidrumas.

Ekstremaliųjų situacijų atveju nepasirengta teikti pagalbą nuotoliniu ar kitais alternatyviais būdais: neužtikrinamas smurtą patiriančių vaikų identifikavimas, riziką patiriančių šeimų vaikams sudėtinga mokytis nuotoliniu būdu, vaikai negauna visaverčio maitinimo ir kitų būtinų paslaugų, todėl didėja jų socialinė atskirtis.

Vertinsime, ar, įvykdžius pokyčius vaiko teisių apsaugos srityje ir institucinės vaikų globos pertvarką, sistema užtikrina saugią aplinką kiekvienam vaikui augti savo šeimoje, o likusiems be tėvų globos – globėjų, įtėvių šeimoje ar šeimynoje ir gauti pagalbą bendruomenėje; ar imtasi taiklių priemonių apsaugoti vaikus nuo prievartos ir nepriežiūros dėl COVID-19 susidariusiomis ekstremaliosiomis sąlygomis; ar kompleksinės pagalbos paslaugos yra prieinamos ir padeda šeimoms įveikti krizines situacijas ir sunkumus, siekiant tinkamai rūpintis savo vaikais.

5. Sveikatos priežiūros tvarumo užtikrinimas esant ekstremaliosioms situacijoms

Vienas svarbiausių tvarios sveikatos priežiūros bruožų – gebėjimas tinkamai ir laiku reaguoti į visuomenei kylančias grėsmes ir ekstremalias situacijas ir nepertraukiamai teikti visas reikalingas sveikatos paslaugas.

Šalies sveikatos priežiūros sistema didelio masto epidemiologinei krizei nebuvo pasiruošusi. Nei gydymo įstaigose, nei valstybiniame rezerve nebuvo sukaupta pakankamai asmens apsaugos priemonių atsargų. Nuo pandemijos pradžios praėjus beveik metams, bendro gydymo įstaigų aprūpinimo ar atitinkamų priemonių rezervų formavimo klausimai vis dar aktualūs. Nepakankamas epidemiologinių priemonių (režimo) taikymas lemia vis pasikartojančius infekcijos protrėkių gydymo įstaigose. Komunikacinės gydymo įstaigų problemos (per menki pajėgumai aptarnauti pacientus telefonu, pasikartojantys informacinių sistemų veiklos trikdžiai), sumažėjęs sveikatos priežiūros paslaugų teikimo mastas blogina paslaugų prieinamumą, o nuotolinės paslaugos neužtikrina kokybės. Todėl jau stebimas net tik gyventojų sveikatos rodiklių pablogėjimas, sergamumo lėtinėmis ligomis didėjimas, bet ir mirčių gausėjimas dėl kitų nei COVID-19 viruso sukeltų pasekmių.

Audito metu analizuosime, kodėl sistema neužtikrina tinkamo sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo, nepertraukiamo ir saugaus sveikatos priežiūros paslaugų teikimo pacientams, sergantiems

kitomis nei COVID-19 ligomis. Auditas padės atsakyti į klausimą, ko trūksta ir kas turėtų būti padaryta, kad, esant ekstremaliajai situacijai (šalyje, regione, savivaldybėje), sveikatos priežiūros paslaugų teikimas nesutriktų ir atlieptų kylančius iššūkius.

6. Klaipėdos jūrų uosto infrastruktūros valdymas

Klaipėdos jūrų uostas – svarbiausias ir didžiausias transporto centras Lietuvoje, per metus galintis perkrauti iki 65 milijonų tonų įvairių krovinių. Uoste sukuriamą per 58 tūkst. indukuotų darbo vietų ir 6,13 proc. viso Lietuvoje sukuriamo BVP, tiesiogiai su jo veikla yra susiję per 800 įmonių.

Siekiant maksimalios naudos miestui ir valstybei, uosto infrastruktūra turėtų būti naudojama racionaliai ir efektyviai, užtikrinama tvari jos plėtra ir priežiūra. Viena pagrindinių infrastruktūros plėtros problemų – laisvų teritorijų uosto veiklai plėsti trūkumas ir efektyvus rezervinių teritorijų panaudojimas. Vis dar neapsispręsta dėl uosto plėtros ateityje. Be to, ne visada užtikrinama nuolatinė jo aplinkos taršos stebėseną.

Audito metu vertinsime, ar efektyviai panaudojama VĮ Klaipėdos jūrų uosto direkcijos patikėjimo teise valdoma valstybinė žemė, infrastruktūra ir rezervinės teritorijos, reikalingos uosto veiklos plėtrai, ar užtikrinama nuolatinė ir ilgalaikė uosto aplinkos taršos stebėseną.

7. Oficialiosios statistikos tvarkymas

Oficialioji statistika yra viena svarbiausių politikos formavimo priemonių. Šiuo metu dėl COVID-19 esanti ekstremalioji situacija parodė, kad kokybiški, objektyvūs ir laiku teikiami statistiniai duomenys yra būtini pagrįstiems valdymo sprendimams priimti. Kasmet oficialiosios statistikos tvarkymui skiriama per 8 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų. Tam, kad oficialiosios statistikos sistema veiktų ir jai skiriami ištekliai būtų naudojami efektyviai, turi būti apibrėžti aiškūs statistikos rengimo, koordinavimo ir kokybės kontrolės procesai ir atsakomybės. Lietuvoje oficialiosios statistikos politiką formuoja Finansų ministerija, o įgyvendina 19 įvairių institucijų. Taigi, oficialioji statistika įgyvendinama decentralizuotai: ją tvarkančios institucijos skirtingai nustato poreikius, užtikrina kokybę ir vykdo plėtrą, turi nevienodus išteklius, veikia skirtingomis sąlygomis, todėl kyla rizika dėl nevienodo šios statistikos duomenų kokybės lygio.

Audito metu vertinsime, ar esama Lietuvos oficialiosios statistikos sistema veikia efektyviai, ar jos plėtra atitinka valstybės ir visuomenės poreikius, o oficialiosios statistikos duomenys yra patikimi, objektyvūs ir kokybiški, ar sudaro prielaidas priimti duomenimis grįstus valdymo sprendimus.

Auditas prisidės formuojant bendrą efektyvią ir koordinuotą oficialiosios statistikos politiką, viziją ir naudojimo tikslus, vartotojų poreikiais grįstas plėtros kryptis bei politikos įgyvendinimo sistemą, numatant, kokios institucijos gali tvarkyti oficialiąją statistiką, atsisakant statistinių duomenų dubliavimo ir perteklinio institucijų dalyvavimo statistikos tvarkymo procesuose. Tai padės užtikrinti kokybiškus, visuomenės ir valstybės poreikius atitinkančius statistinius duomenis, naudojamus priimant svarbiausius valstybės valdymo sprendimus.

8. Buhalterinės apskaitos tvarkymo ir personalo administravimo funkcijų centralizavimas

Siekiant efektyvesnio išteklių panaudojimo, Vyriausybei atskaitingose institucijose 2018 m. pradėtas šių funkcijų centralizavimas ir numatytas siekis, kad joms reikalingos lėšos 2020 m. sumažėtų 20 proc. (2017 m. panaudota 44 mln. Eur.). Funkcijas atlikti centralizuotai pavesta Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui: 2020 m. centralizuotai atliekamos 127 institucijų buhalterinės apskaitos tvarkymo ir 216 institucijų personalo administravimo funkcijos. Planuojama šį procesą baigti 2022 m.: centralizuotai būtų atliekamos 353 įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkymo ir 328 įstaigų personalo administravimo funkcijos.

Audito metu vertinsime, ar buhalterinės apskaitos tvarkymo ir personalo administravimo funkcijų centralizavimas sudarė sąlygas efektyviai atlikti šias funkcijas ir sutaupyti valstybės biudžeto lėšų.

Auditas padės užtikrinti, kad būtų taikomi efektyvesni centralizuotų funkcijų atlikimo būdai, sumažėtų Vyriausybei atskaitingų institucijų administracinė našta ir padidėtų jų pasitenkinimas Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro veikla.

9. Institucijų pasirengimas reaguoti į ekstremaliąsias situacijas

Kasmet Lietuvoje dėl tyčinės ar netyčinės žmogaus veiklos arba dėl gamtos reiškinių ir kitų aplinkybių kyla apie 400 ekstremalių įvykių. Kad kuo mažiau įvykių peraugtų į ekstremaliąją situaciją, būtina veiksminga ekstremaliųjų situacijų prevencija (nustatyti pavojai, galintys jas sukelti, suplanuotos ir įgyvendintos jų rizikos mažinimo priemonės). Lietuvoje padaugėjo ekstremalių įvykių, kurie peraugo į ekstremaliąsias situacijas. Per 2018–2020 m. I pusmetį buvo paskelbtos 42 savivaldybės ir 3 valstybės lygio, o 2015–2017 m. laikotarpiu – 34 savivaldybės ir 2 valstybės lygio ekstremaliosios situacijos.

Priklausomai nuo ekstremalių įvykių pobūdžio ir jų sukeltų pasekmių, jiems suvaldyti gali būti įvedami skirtingi teisiniai režimai (ekstremalioji situacija, karantinas, nepaprastoji padėtis). Pasikeitus aplinkybėms, vienas teisinis režimas gali būti keičiamas kitu. Esant skirtingiems teisiniams režimams skiriasi situacijų valdymas, priemonės aplinkai, gyventojų sveikatai, gyvybei bei turtui apsaugoti, žmonių teisių ribojimų apimtis ir turinys. Todėl valstybės institucijoms būtina kryptingai vykdyti pasirengimo veikti, įvedus skirtingus teisinius režimus, priemones, kad būtų užtikrinta reikiama skubi pagalba žmonėms ir taip sumažintas pavojus jų gyvybei, sveikatai ir turtui.

Audito metu analizuosime, kaip institucijos planuoja ir vykdo prevencines priemones, valdo pasirengimą efektyviai reaguoti į ekstremalius įvykius ir užtikrinti, kad taikomos priemonės efektyviai suvaldytų situaciją, taip sumažinant pavojų žmonių gyvybei, sveikatai ir turtui.